

Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Wijziging besluit houders van dieren

Doden:

- Verplichte bedwelming paling
- Doden van dieren op primair bedrijf

De 7 IAK-vragen:

1. Wat is de aanleiding?

Beschrijf de aanleiding voor het maken van het voorstel (bv. het regeerakkoord, besluit van de bewindspersoon, EU-implementatie, toezegging aan de Tweede Kamer, verzoek uit de branche of onderzoeksrapport), Noem de vindplaats van de bron waaruit de aanleiding blijkt.

In het kader van de plenaire behandeling van de tijdelijke wijziging van de Visserijwet 1963 is een motie aangenomen van lid Ouwehand over de verplichte bedwelming van paling (Kamerstukken II 2010/11, 32 658, nr. 14). Ter uitvoering van deze motie wordt met dit besluit een paragraaf toegevoegd aan hoofdstuk 5 van het Besluit houders van dieren.

Ook wordt voorzien in een basis om de problematiek rondom het zogenaamde wrak vee op het primaire bedrijf aan te pakken. Hierover is diverse malen met de Tweede Kamer gecorrespondeerd, laatstelijk bij brief van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 29 januari 2014 (Kamerstukken II 2013/14, 26991, nr. 394).

2. Wie zijn betrokken?

Geef aan welke groepen, organisaties, instanties, personen etc. betrokken zijn bij de totstandkoming van het voorstel. Geef ook aan waarom men betrokken is (bijv. kennis van probleem, betrokken bij uitvoering of handhaving, vertegenwoordiger doelgroep) en hoe (meebeslissen, meedenken, meedoen)

Het vraagstuk van het doden van paling is besproken met de palingsector (zowel kweek als wildvangst) als vertegenwoordigers van de palingvissers en met Wageningen UR die kennis heeft van de bedwelgings- en dodingsapparatuur.

Bij het vraagstuk doden op primair bedrijf is met sectorvertegenwoordigers gesproken over de wens om in regelgeving op te nemen welke methoden gehanteerd mogen worden voor het op een verantwoorde en welzijnsvriendelijke wijze doden van dieren op het primaire bedrijf. Wageningen-UR heeft geïnventariseerd welke dodingsmethoden in welke gevallen toegepast kunnen worden.

3. Wat is het probleem?

Beschrijf hier het probleem dat moet worden opgelost. Welke situatie wordt negatief gewaardeerd of is voor vatbaar voor verbetering?

Bedwelming paling

Paling wordt van oudsher gedood door de vis in onverdoofde staat in een zoutbad of in ijswater met zout te plaatsen. Deze dodingsmethode heeft tot gevolg dat de slijmlaag op de huid van de paling verwijderd wordt. Dit is nodig, omdat paling anders te glibberig is om te hanteren en verder te

verwerken en omdat de slijmlaag kwaliteitsproblemen bij het uiteindelijke product veroorzaakt na afloop van het rookproces. De genoemde dodingsmethode heeft niet een snelle en pijnloze dood van de paling tot gevolg.

Doden dieren op primaire bedrijf

Strikte naleving van de Europese verordening nr. 1/2005 ter bescherming van dieren tijdens het vervoer op het punt van transportwaardigheid in combinatie met een strenge controle op de plaats van bestemming zal er voor zorgen dat wrakke dieren vaker op het primaire bedrijf zullen worden gedood. Genoemde verordening bepaalt namelijk dat dieren die ziek of gewond zijn niet meer vervoerd mogen worden.

Het doden van het dier op het primaire bedrijf moet gebeuren op een verantwoorde, welzijnsvriendelijke wijze. Dat is de verantwoordelijkheid van de veehouder. Hij draagt zorg voor het welzijn van zijn dieren, ook als ze wrak zijn of geëuthanaseerd moeten worden. Bij het doden van dieren moeten de artikelen 1.12 tot en met 1.14 van het Besluit houders van dieren worden nageleefd. Deze artikelen zien erop toe dat bij het doden van een dier elke vermijdbare pijn, spanning of lijden wordt bespaard, er een methode wordt gehanteerd die waarborgt dat de dood onmiddellijk of na bedwelming, maar vóórdat de bewusteloosheid is geweken, intreedt en dat degene die het dier doodt beschikt over aantoonbare kennis en vaardigheden. Bedwelming mag alleen achterwege gelaten worden als er een onmiddellijk gevaar voor mens of dreigt of het dier ondraaglijk lijdt en zo snel mogelijk ter beëindiging van dat lijden moet worden gedood. In het Besluit houders van dieren is op dit moment reeds een grondslag opgenomen om bij ministeriële regeling nadere regels te kunnen stellen ten aanzien van de voor het doden van dieren benodigde kennis en vaardigheden. Gebleken is dat ook ten aanzien van de te hanteren methoden deze wens bestaat.

4. Wat is het doel?

Beschrijf het beleidsdoel/de beleidsdoelen. Formuleer doelen waar mogelijk SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

Paling

Het doel is de bedwelming van paling voorafgaand aan het doden per 1 januari 2015 te reguleren. Na onderzoek is een welzijnsvriendelijke bedwelmingmethode beschikbaar gebaseerd op elektriciteit. Hiermee kunnen palingen binnen één seconde bedwelmd worden voorafgaand aan het doden. Dit vindt na bedwelming onveranderd plaats door middel van de hiervoor omschreven dodingsmethode. Doordat de palingen nu echter zijn bedwelmd, merken zij niets meer van het mengsel van ijswater en zout waarin zij minimaal vijftien minuten verblijven.

Doden dieren op het primaire bedrijf

Bij het doden van dieren op het primaire bedrijf is het doel te regelen dat een veehouder weet met welke methoden op een verantwoorde en welzijnsvriendelijke wijze dieren op het primaire bedrijf gedood mogen worden. Voortbouwend op de eerder genoemde inventarisatie van Wageningen-UR wordt in het voorliggende besluit een grondslag gecreëerd in artikel 1.13 van het Besluit houders van dieren om bij ministeriële regeling nadere invulling te geven aan welke methoden geschikt worden geacht voor de te onderscheiden diersoorten en –categorieën. In overleg met de diverse sectoren is duidelijk geworden dat vooral voor de kleinere diersoorten en/of jonge dieren behoefte is aan een goede, eenvoudige en door de boer toe te passen dodingsmethode. Voor de grotere diersoorten

zoals runderen heeft de sector zelf aangegeven dat hiervoor de dierenarts zou moeten worden ingezet.

5. Wat rechtvaardigt de overheidsinterventie?

Geef aan welk publiek belang in het geding is en waarom ingrijpen door de rijksoverheid noodzakelijk is. Wat gebeurt er bij niets doen/ongewijzigd beleid (nuloptie)?

Paling

Het op een diervriendelijk manier slachten van paling wordt met deze interventie breed geïmplementeerd. Als er geen regels gesteld worden zou het langer duren voordat op grote schaal diervriendelijk gedood wordt.

Doden dieren op het primaire bedrijf

Bij doden op het primaire bedrijf heeft gaat het om een nadere invulling van artikel 1.13. Hierdoor ontstaat duidelijkheid voor houder welke methoden geschikt worden geacht, wat ertoe zal leiden dat dieren op een verantwoorde en welzijnsvriendelijke manier gedood worden op het primaire bedrijf indien daartoe noodzaak bestaat.

Het niet opstellen van regels leidt tot onduidelijkheid en kan leiden tot aantasting van het dierenwelzijn van wrakke dieren doordat zij door middel van een niet-passende methode worden gedood dan wel toch op een veewagen worden gelaten, terwijl ze eigenlijk ongeschikt zijn om te worden vervoerd.

6. Wat is het beste instrument?

Geef aan met welk(e) beleidsinstrument(en) het beoogde doel moet worden gerealiseerd en waarom deze instrumenten – alles afgewogen – de voorkeur genieten. Betrek in de afweging overwegingen omtrent effectiviteit, doelmatigheid, rechtmatigheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

Paling

De motie Ouwehand (Kamerstukken II 2010/11, 32 658, nr. 14) verzoekt de regering een verbod in te voeren op het doden van paling middels een zoutbad en regelgeving te ontwikkelen voor bedwelming voorafgaand aan de slacht. Regelgeving is hiervoor het geëigende instrument. Door middel van het onderhavige besluit wordt in hoofdstuk 5 van het Besluit houders van dieren geregeld dat paling (aal) moet worden bedwelmd voordat deze mag worden gedood ter verkrijging van dierlijke producten. Bij ministeriële regeling zullen regels worden gesteld ten aanzien van de methoden waarmee de aal wordt bedwelmd. In de regeling worden eisen vereisten vastgelegd waaraan een apparaat voor (elektrische) bedwelming van paling moet voldoen. De verplichting geldt voor alle gevallen waarin paling wordt gedood met het oog op het verkrijgen van een dierlijk product, behoudens de gevallen waarin er sprake is van zogenaamde 'thuislacht' of "het thuis doden" voor eigen gebruik.

Doden dieren op het primaire bedrijf

In het Besluit houders van dieren is op dit moment reeds een grondslag opgenomen om bij ministeriële regeling nadere regels te kunnen stellen ten aanzien van de voor het doden van dieren benodigde kennis en vaardigheden. Gebleken is dat ook ten aanzien van de te hanteren methoden deze wens bestaat. Regelgeving is derhalve het meest geschikte instrument. Zie verder bij vraag 5.

7. Wat zijn de (neven)gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Beschrijf hier de (neven)gevolgen van het voorstel voor burgers, bedrijven, overheid en milieu. Denk bij gevolgen voor burgers en bedrijven bijv. aan administratieve lasten, toezichtlasten en

nalevingskosten en bij bedrijven ook aan markteffecten en concurrentiepositie. Denk bij gevolgen voor de overheid bijv. aan gevolgen voor bezwaar en beroep, toezicht, rechtspraak rechtsbijstand etc.. Gevolgen moeten zo veel mogelijk worden gekwantificeerd (bijv. om hoeveel burgers gaat het, wat zijn de verwachte kosten etc.).

Dit besluit leidt tot een beperkte toename van de regeldruk voor palingbedrijven. Met het onderhavige besluit wordt in hoofdstuk 5 van het Besluit houders van dieren geregeld dat paling (aal) moet worden bedwelmd voordat deze mag worden gedood ter verkrijging van dierlijke producten. Na wetenschappelijk onderzoek en in overleg met betrokkenen is een apparaat ontwikkeld waarmee paling op een zo diervriendelijk als mogelijke wijze kan worden bedwelmd. Dit apparaat bestaat reeds voor het verwerken van relatief grote (500-1000 kg/dag) hoeveelheden. Ook is er een apparaat gereedgekomen voor kleine tot middelgrote (10-15kg/batch) hoeveelheden paling en er zal naar verwachting afhankelijk van wensen en behoeften van kleinere verwerkers, ook voor deze categorie een apparaat worden ontwikkeld. Om een indicatie van de nalevingskosten te geven wordt er van uitgegaan dat voor hoeveelheden van 500-1000 kg/dag een apparaat € 75 000 kost. Voor kleine tot middelgrote hoeveelheden kost het apparaat € 8 500. Indien een apparaat in collectief verband wordt aangeschaft vallen de kosten voor de deelnemende bedrijven uiteraard lager uit. De aanschaf van een apparaat in collectief verband kan leiden tot extra reistijd maar dat leidt ook per deelnemend bedrijf tot minder aanschafkosten en wordt niet gezien als nalevingslast. Aangenomen wordt dat in Nederland 10 grote en 50 apparaten voor kleine tot middelgrote hoeveelheden nodig zullen zijn. Dit leidt tot een investeringsvolume van ten hoogste € 1 175 000. Om een inschatting van het regeldrukeffect te maken wordt gesteld dat de apparaten tien jaar meegaan, hetgeen leidt tot een jaarlijkse totale regeldruk van € 117 500 voor in totaal 60 bedrijven.

Bij het opstellen van de ministeriele regeling inzake de methoden die mogen worden gehanteerd voor het doden van dieren op het primaire bedrijf zullen de eventuele bedrijfseffecten worden beschreven.